

پایان‌نامه‌ی کارشناسی ارشد: برات اله فهیمی علی اباد، ۱۳۸۸

صنایع شعری در دیوان مسعود سعد سلمان

مسعود سعد سلمان شاعر بزرگ و توانای غزنوی و سلجوقی در نیمه‌ی دوم قرن پنجم و آغاز قرن ششم می‌زیسته است او در اکثر قالبهای شعری طبع آزمایی کرده است اما بیشترین شهرت او به قصایدش می‌باشد. مبدع «حبسیه سرایی» در ادبیات ماست در زندان عواطف و احساسات خود را به طور مؤثری وارد قصیده کرد. نخستین و قدیمیترین مستزادی که در شعر فارسی بر جای مانده از مسعود سعد سلمان است ولی بیش از او احتمال دارد سرایندگان این نوع شعر را اختراع کرده باشند. قدیمیترین مثنویهای شهر آشوب «هرچند به این عنوان مطرح نبوده است» در دیوان او پیدا می‌شود. روش کار اینجانب در تهیه پایان‌نامه این بوده که نخست به شرح احوال زندگی مسعود سعد پرداخته و بعد به ارتباط او با شاعران دیگر و شرح زندگی پادشاهانی که آنها را مدح کرده پرداخته ام. سپس وارد موضوع اصلی (صنایع شعری در دیوان مسعود سعد) شده‌ام و آن را به دو بخش کلی بیان و بدیع (لفظی و معنوی) تقسیم کردم ولی قبل از بررسی موضوع علم بیان مقدمه‌ای کوتاه درباره علوم بلاغی و فایده آنها ذکر گردید. در بخش بیان موضوعات تشبیه، استعاره، مجاز، کنایه ارایه گردید اما در آغاز هر موضوع سخنی هرچند کوتاه درباره ضرورت این آرایه‌ها بیان شد و سپس انواع آنها به طور کامل شرح داده شد و برای هر نوع مثالهایی زده شد. در بخش بدیع نخست آنها را به دو بخش بدیع لفظی و معنوی تقسیم کرده و تعریفی از هر کدام ارایه شد. در بخش بدیع لفظی شرح انواع جناس، سجع، رد العجز الی الصدر و دیگر آرایه‌ها بیان شد. در بخش بدیع معنوی آرایه‌های ایهام، استخدام، مراعات النظیر، لف و نشر، جمع و تقسیم و غیره شرح داده شد.

مسعود سعد سلمان شاعر بزرگ و توانای غزنوی و سلجوقی در نیمه‌ی دوم قرن پنجم و آغاز قرن ششم می‌زیسته است او در اکثر قالبهای شعری طبع آزمایی کرده است اما بیشترین شهرت او به قصایدش می‌باشد. مبدع «حبسیه سرایی» در ادبیات ماست در زندان عواطف و احساسات خود را به طور مؤثری وارد قصیده کرد. نخستین و قدیمیترین مستزادی که در شعر فارسی بر جای مانده از مسعود سعد سلمان است ولی بیش از او احتمال دارد سرایندگان این نوع شعر را اختراع کرده باشند. قدیمیترین مثنویهای شهر آشوب «هرچند به این عنوان مطرح نبوده است» در دیوان او پیدا می‌شود. روش کار اینجانب در تهیه پایان‌نامه این بوده که نخست به شرح احوال زندگی مسعود سعد پرداخته و بعد به ارتباط او با شاعران دیگر و شرح زندگی پادشاهانی که آنها را مدح کرده پرداخته ام. سپس وارد موضوع اصلی (صنایع شعری در دیوان مسعود سعد) شده‌ام و آن را به دو بخش کلی بیان و بدیع (لفظی و معنوی) تقسیم کردم ولی قبل از بررسی موضوع علم بیان مقدمه‌ای کوتاه درباره علوم بلاغی و فایده آنها ذکر گردید. در بخش بیان موضوعات تشبیه، استعاره، مجاز، کنایه ارایه گردید اما در آغاز هر موضوع سخنی هرچند کوتاه درباره ضرورت این آرایه‌ها بیان شد و سپس انواع آنها به طور کامل شرح داده شد و برای هر نوع مثالهایی زده شد. در بخش بدیع نخست آنها را به دو بخش بدیع لفظی و معنوی تقسیم کرده و تعریفی از هر کدام ارایه

شد . در بخش بدیع لفظی شرح انواع جناس ، سجع ، رد العجز الی الصدر و دیگر آرایه ها بیان شد . در بخش بدیع معنوی آرایه های ایهام ، استخدام ، مراعات النظیر ، لف و نشر، جمع و تقسیم و غیره شرح داده شد.

شماره‌ی پایان‌نامه: ۱۵۰۱۸۷۲۰۱۰۱۲۷۲۰

تاریخ دفاع: ۱۳۸۸/۰۹/۲۳

رشته‌ی تحصیلی: زبان و ادبیات فارسی

دانشکده: علوم انسانی

استاد راهنما: دکتر احمد کرابی

استاد مشاور: دکتر سیدمحمد علوی مقدم